

ТВОРЧИСТЬ КРИЗЬ ПРИЗМУ ДІАЛОГІКИ ОБРАЗІВ СРІБНОЇ ЗЕМЛІ. РЕЦЕНЗІЯ НА ВИДАННЯ «МИКОЛА ЗИМОМРЯ. ЗЕЛЕНЕ ВІДЛУННЯ»¹

Фиштик Й.І.,

*заслужений діяч мистецтв України,
член Національної спілки письменників України*

Микола Зимомря крізь образи та сюжетні лінії, що мають місце у щойно виданій збірці короткої прози (Зелене відлуння / Микола Зимомря. Гайделберг – Цюріх – Київ: GKW GmbH – Ужгород: ТИМРАНІ, 2021), виокремлює для широкого читачького загалу об'єктивні ілюстрації життєвих картин. Наприклад, герой опоестизованої розповіді «Буханець хліба» переказує життєвий зріз, у якому відбилась ціла епоха 50-х рр. ХХ сторіччя: «У селі не було хліба. Хлопчина у натовпі стояв у довгій черзі з надією одержати хлібину. Коли під'їхала очікувана машина, він почув голос з-під брезенту: «Сирітко, хапай – і буханець пролетів повз мене... Натомість високий парубок легко впіймав хлібину і, як птах, полетів за горб!».

Тяжко уявити, як біль обручем стискає серце осиротілого хлопчика, коли «слід за парубком пропав, як роса на сонці». Типове поміж типовими обставинами близьке і авторові цих рядків. Адже о тій далекій порі і в моїй долі тривожно тягнулася прив'яла трава до сонця. Моя мати пішки долала понад тридцять кілометрів через верхи й полонини в протилежний край Закарпаття, аби кожному з п'яти дітей принести по хлібині, якої б на душу мало вистачити на днів десять...

Микола Зимомря став свідком і виразником людських кривд. Тому він промовляє в образі Слова чесно, зболено, як подорожуючий, в якого вкрали сонце чужі кривдники. Коли ж в одному подиху вміщається ціле життя, то і в окремому жесті є місце для Всесвіту. Микола Жулинський, академік НАН, належно оцінив малу прозу Миколи Зимомря, в якій дієвими чеснотами залишаються емоції та враження. «Невеличка територія слова, – наголошує знаний дослідник літератури, – а символічний простір – великий...».

Лихо – як порохнисте дерево. Немовби долоною торкаюся тіні ще однієї не менш вразливої сповіді, в якій слово стає айсбергом, що увібрав пекучу паморозь 1915 року, коли з рідних об'ємів Карпатської України верховинців силоміць вивозили в австро-угорське військо. М. Зимомря зво-

рушливо, з відчуттям особливого болю розповідає про долю карпатського легеня Василя Ясеня, який, повернувшись з чужини, втрачає наймолодшого сина.

Чуттєвий психологізм, що впливає з істинного факту, підсилює трагедію людини, в якій сфокусувались різні світи на дорогах добра й зла. У згаданих новелах кожне слово, кожна рисочка (і поле між ними) – в нероздільному спектрі, повернуті в бік світла, в якому опинився герой. У цьому сенсі вартує виокремити позицію, що осмислюються як добрий знак присутності автора «Зеленого відлуння» в сучасній літературі. Мала проза – явище з болю, з видимих і невидимих критеріїв, що нуртують біля джерел наших нервів і прямують до сердець ближніх. Із цього приводу Іван Франко, аналізуючи творчість одного з найяскравіших новелістів минувшини Василя Стефаника, дійшов висновку: «В його новелах нема докучливих подробиць, нема зайвини і штучного нагнітання ситуації, найнапруженіші моменти він уміє передати так переконливо і правдоподібно, що не повірити в це неможливо. Ліриці його чужий будь-який сентименталізм, вона не проголошується словами, вигуками чи тирадами, а повиває всю розповідь, всі постаті, ніби рожевим серпанком; у кожному образі відчутно його велику любов до людей, про які він пише, глибоке співчуття їх стражданням».

Письмо Миколи Зимомря – як окрайчик неба. У ньому правда світлого чину животворить, рухається, попереджує прихід нової зливи з боку зла, ненависті і зухвальства. Слушно – з огляду на складники людської душі – закроєна новела «Жалива в серці», де автор зауважив, що хтось не спроста назвав кропиву жаливою, котра «як вжалить – на третій день все ще щемить»; так, вона росте не лише посеред битих шляхів, «але й у серці» людини.

Закидаючи місток у те, що за плечима, кожен по-своєму може відчутти гостроту дотику, що жалить. Автор «Зеленого відлуння» здалеку заглядає в перспективу словесної дії. Сміслові шкідці «Коли це було?» («Жалива в серці»), «Хто провідник? Хто очолює злі легіони?» («Веселка

¹ Зимомря М. Зелене відлуння. Гайделберг – Цюріх – Київ: GKW GmbH – Ужгород: ТИМРАНІ, 2021. 64 с.

зеленого дощу»), «Хто писатиме про діаманти, розсіпані у зів'ялій траві?» («Журавель») запитально освітлюють приспану душу.

Відомий критик із Києва, головний редактор всеукраїнського журналу «Всесвіт» Дмитро Дроздовський, наголошує: «В оповідках М. Зимомрі є повчальність, яка не дидактично, а життєво мудрісна. Це те знання, що пройшло випробування часом і також забезпечує реалізацію антропологічної лінії у збірці. У книжці показано персонажів, які втілюють різний досвід, належать до різного покоління (з іще хрущовсько-брежнєвської доби чи дня теперішнього), це мешканці різних міст і містечок, представники різних культур (зокрема і єврейської), які разом витворюють єдину родину з дотепами й клопотами, з комічними й трагічними сторінками власного життєпису-життєтексту».

Відрядно, що 2021 року побачило світ і перекладне видання короткої прози Миколи Зимомрі в німецькомовній інтерпретації талановитої перекладачки Яни Грицай (Гайделберг, Німеччина). Без сумніву, їй вдалося адекватно передати усі текстові компоненти німецькою мовою, у т. ч. ті внутрішні роздуми, які зумисне закодовані автором. Слід відзначити знаковий факт: Яні Грицай

спричиняє потужність для натхнення світло від сильного кореня її родини. Йдеться про таких діячів всеукраїнської значимості, як Остап Грицай (1881–1954) та Дмитро Грицай (1907–1945). Поза всяким сумнівом, усі вісімнадцять зразків короткої прози Миколи Зимомрі, що творять німецькомовну збірку «Beobachtungen aus dem Grünen» (Heidelberg-Zürich-Kyjiw, 2021), аргументовано свідчать: світ величний і неповторний, якщо він рятівний для людини. Тоді він однаково дорогий кожній людині, в якій душа готова роздробити холодний камінь. Наприкінці варто підкреслити: прочитання рецензованих збірок полегшують вагомі ілюстрації обдарованої художниці з Вінниці Валентини Козяр, якій вдалося осмислити й відтворити світ письма Миколи Зимомрі її самобутньою кольористикою. До речі, вона проілюструвала також польськомовне видання оповідань і новел Миколи Зимомрі («Progi w ulu» / «Пороги у вулику»; Каліш, 2019) в перекладах відомого письменника й перекладача Талея Карабовича. Книжка побачила світ за редакцією визначного польського вченого Яна Гжесяка, завдяки якому 2021 року дійшла до читача нова збірка творів Миколи Зимомрі в перекладах Т. Карабовича та Я. Гжесяка.